

2012

Arviointikertomus

Toivakan kunta

Tarkastuslautakunta 2.5.2013

Toivakka-tarina

Kunnanjohtaja Kalle Larsson on lähes ensi töikseen käynnistänyt kuntastrategian uudistamistyön.

Toivakka-tarinaksi ristitty prosessi vastaa kysymyksiin, mistä olemme tulossa, mihin olemme menossa ja miten sinne päästään.

Tarinan edetessä niin hallinnolle kuin kuntalaisille avautuvat Toivakan arvot, toimintakulttuuri ja yhteiset tavoitteet.

Työ jalkautetaan toimintasuunnitelmiin, toiminnallisiin ja sitoviin tavoitteisiin ja tarkistetaan vuosittain.

Tarinalle kirjattiin aloitusstrategiaseminaarissa Toivakan kirjastossa 18.4.2013.

Seuraavassa vaiheessa, kevään aikana, kunnanjohtaja kirjoittaa aloitusrupeaman ryhmätyöt auki, minkä jälkeen antaa tarinalle seuraavat askelmerkit.

Elokuussa lienee tarinan esitely- ja päätöksentekovaiheet.

Näin se ehtii jo vaikuttamaan vuoden 2014 toimintasuunnitelman ja talousarvion laadintaan, sen punaiseksi langaksi.

Tässä kertomuksessa

Sivu 1	Tässä kertomuksessa
Sivu 2	Puheenjohtajalta: Julkinen kuva on vetovoimatekijä
Sivu 3-4	Tarkastuslautakunnan tehtävä ja työskentely
Sivu 5	Arvioinnin huomioonottaminen
Sivu 6	Vuosien 2088 -2012 esitysten huomioonottaminen
Sivu 7	Kokonaiskuvaa kunnan onnistumisesta tehtävässään
Sivu 8-9	Strategisten tavoitteiden saavuttaminen
Sivu 10-12	Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen
Sivu 13	Hallintokuntien ja toimielinten sitovat tavoitteet
Sivu 14	Hallinto- ja palvelutoimi
Sivu 15	Elinkeino ja työllisyys
Sivu 16-17	Sosiaali- ja terveystoimi
Sivu 18	Kirjasto ja tytäryhtiö
Sivu 19-20	Talouden arviointia
Sivu 21	Taloustilastoa
Sivu 22-23	Tulevaisuudennäkymiä ja tarkastuslautakunnan esitys

Esteellisyys:

Tarkastuslautakaunan varapuheenjohtaja Laila Saari ei perusturvalautakuntaan kuuluvana ole osallistunut perusturvasektorin arviointiin.

Kansi: Koulumusikaali Särkynyt sydän sai ensiesityksensä koulukeskuksessa 16.4.20013

Vas. ylhäällä: Kaatopaikan jälkihoito vei 10 vuotta ja on nyt loppuunsaatettu

Kuva: Jorma Staudinger

Juha Juusela (vas.), Marianna Ruokonen, Kalle Larsson, Anna-Kaisa Pyy, Sari Linturi-Sahlman ja Toini Jäntti pohtivat kunnan vahvuuksia ja uhkia Toivakka-tarinan aloitustilaisuudessa kirjastossa 18.4.2013.

Puheenjohtajalta

Julkinen kuva on vetovoimatekijä

Kahden valtuustokauden tarkastuslautakuntakokemuksella voi kaikesti sanoa, että kunnan julkinen kuva on vahva vetovoimatekijä, hyvässä ja pahassa.

Noilla valtuustokausilla kunnan imago, julkinen kuva, oli tuon tuostakin pohdinnan aiheena. Kuvan kirkastamista pidettiin tärkeänä, jotta yksi strategian kulmakivistä, väkiluvun kasvu, voisi toteutua.

Alkuun näyttikin hyvältä. Kotihoidon tuen kunnallisä, opiskelijaraha, hyvin käyvä tonttikauppa sekä ympäristö ja luontoarvojen korostaminen synnyttivät positiivisen kierteen. Katetta halutulle ja markkinoidulle lapsiystävälliselle kuvalle alkoi karttua monin eri tavoin.

Tämä nousu taittui nopeasti havahduttaessa arjen realismiin, talouden kiristymiseen. Siitä seurasi kyläkoulun ja tukien lakkauttaminen. Myös omakotitalorakentaminen hyytyi.

Viime vuosi oli kunnalle raskas. Kunnanjohtajan irtisanoutuminen, omakotitalonäyttelyn peruuttaminen, rekrytoidun rakennustarkastajan pestin päätyminen koeaikaan, kaavoituksen pysähtyneisyys ja sen ongelmat sekä alijäämäinen talous rapauttivat Toivakka-kuvaa kovalla kädellä. Lisäksi maakuntalehti piti huolen siitä, että tämä kaikki tiedetään muuallakin.

Myös sosiaalisesta mediasta on tullut kuntakuvan muokkaaja. Epävarmuutta tuli myös siitä, että sote- ja kuntauudistus ei edennyt tarkoitetulla tavalla ja ajautui lopulta ylikireään aikatauluun ja muutoinkin melkoiseen vastatuuleen. Kun uudistushankkeissa oli ja on samalla kysymyksessä myös kunnan tulevaisuudenratkaisujen pohja, vaikutti kiire ja epävarmuus monin tavoin haitallisesti omiin valmistelu- ja päätöksentekoprosesseihin.

Tiedetään, että kunnan imago muodostuu kokemuksista, tiedoista, arvoista ja asenteista, joita yksilöillä, yhteisöillä ja sidosryhmillä siitä on. Kun kunta kehittää julkista kuvaansa, on olennaista pohtia strategista suuntaa, kilpailuetuja ja erilaistamista.

Kysymys kuuluukin, voisiko kulttuurista, paikallisuudesta, identiteetistä sekä ympäristö ja luontoarvoista tulla se erottuja, josta Toivakka kestävästi tunnetaan?

Kulttuuri ja sivistys näyttivät voimansa

Kun koulukeskuksessa huhtikuun puolen välin tuntumassa esitettiin koulumusikaali Särkynyt sydän, huomasi sen koko maakunta. Ja näkyipä siitä uutispätkä myös televisiossa.

Ensimmäistä koululaisnäytäntöä seurasi paitsi puolet koulun oppilaista myös toistakymmentä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen piirissä työskentelevää henkilöä eri puolilta Keski-Suomea. Myös he luovat omalta osaltaan Toivakka-kuvaa viedessään saamaansa mallia kotikuntiinsa.

Musikaali oli kokonaisuudessaan kotikutoinen, toivakkalaisten aikaansaannos, ja upea sellainen. Siinä kristallisoitui yhteisen innostuksen löytäminen, rohkeus ja halu tuoda omat lahjat yhteiseen käyttöön.

Emmekö me tarvitsisi laajemminkin juuri tätä asennetta?

Millainen kuntamme julkikuva on juuri nyt? Jokaisella lienee siihen oma vastauksensa. Sitä pohdittaessa on hyvä muistaa sekin, että julkisuuskuva on harvoin yhtä kohteensa kanssa.

Kiitos

Lautakunnan puolesta kiitän hyvästä yhteistyöstä keskushallinnon väkeä, toimielimiä sekä haastatteluihin osallistunutta henkilöstöä.

Kiitän sihteeriä, tilintarkastajaa ja lautakunnan jäseniä sujuvasta ja rakentavasta yhteistyöstä sekä toivotan uudelle lautakunnalle antoisia arviointivuolia.

Jorma Staudinger

1. Tehtävä

Valtuuston toimikaudekseen asettama tarkastuslautakunta on vastannut kuntalain 71§ mukaisesti valtuuston päätösvaltaan kuuluvan hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta.

Lautakunnan tehtävänä oli arvioida, toteutuivatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, talouden tasapainottaminen ja toimenpideohjelma.

Lautakunta on huolehtinut kunnan ja se tytäryhtiön tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä valvonut tilintarkastajan työtä.

Lautakunta on valtuuston asemaa strategisena johtajana korostava ja kuntatavoitteiden saavuttamista arvioiva hallintoelin. Sen tehtävän voidaan yleisesti todeta liittyvän demokraattiseen järjestelmään, sillä lautakunta toimii osaltaan politiikan ohjauksessa ja lautakunnan jäsenet kuntalaisten edustajina.

Tuloksellisuutta on tarkasteltu toiminnan onnistuneisuutena: miten hyvin kunta täyttää tehtävänsä asukkaitensa hyvinvoinnin edistäjänä ja alueensa kehittäjänä.

2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Jorma Staudinger, pj	Ari-Tapio Viinikainen
Laila Saari, vpj.	Ritva Nyppynen
Anita Salminen	Jaana Mäkelä
Olli Syväälä	Jouko Sundvall
Ahti Heinonen	Paavo Kovanen

Valtuuston 16.2.2012 tekemään päätökseen perustuen lautakunnan sihteerinä aloitti palvelusihteerinä Heli Manninen 13.3.2012.

Ensimmäiseksi hänet on perehdytetty lautakunnan työskentelytapaan ja kokousrutiineihin. Seuraavassa vaiheessa tehtäväkuvaan lisättäneen uuden, vuosien 2013 -2016 tarkastuslautakunnan toimesta tilastojen ja verrokkitietojen ylläpito lautakunnan ja kunnan tarpeiden mukaisesti.

Kunnan lakisäätisestä tilintarkastuksesta vastasi Oy Auditor Ab sopimuksen mukaisesti. Vastuullisena tilintarkastajana toimi JHTT Erkka Ollila 15.2.2012 saakka ja siitä alkaen JHTT Erja Laaksonen. Tarkastus

Kiinteistö Oy Toivakanhakan tilintarkastuksesta vastasi Oy Auditor Ab tilintarkastajanaan JHTT Erja Laaksonen.

3. Arvioinnin suoritus

Tarkastuslautakunta kokoontui kymmenen (10) kertaa.

Tilintarkastajista Erja Laaksonen osallistui kahdeksaan ja Erkka Ollila kahteen (2)kokoukseen. Vuositainen arviointi toteutettiin suunnitelman mukaisesti seuraamalla valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoja ja tarkastamalla toiminta- ja tilinpäätösasiakirjoja sekä haastatteleamalla viranhaltijoita ja luottamusmiehiä.

Tarkastuslautakunnan kokouksiin ovat kutsuttuina osallistuneet:

Sivistystoimenjohtaja Juhani Holopainen
Kunnallisteknikko Jouko Reinikainen
Rakennustarkastaja Reijo Kautto
Seututk:n toiminnanjohtaja Reijo Räsänen
Kunnanhallituksen vpj. Petri Mäkelä kahdesti
Perusturvajohtaja Heli Kantola kahdesti
Päivähoidonjohtaja Neija Lepistö
Kunnanjohtaja Erkki Pyökkimies
Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Tapio Salmi
Kunnanvaltuuston I vpj. Kyösti Takkinen
Kunnanhallituksen puheenjohtaja Sakari Ainali
Hallintojohtaja Sari Linturi-Sahlman

Tarkastuslautakunta laati esittelyistä, raporteista ja keskusteluista muistiot sisäiseen käyttöön.

4. Toteutustapa

Arviointinäkökulma lähtee strategisista valinnoista ja kriittisistä menestystekijöistä edeten toiminnallisiin ja sitoviin tavoitteisiin.

Niiden saavuttamista on verrattu toimintakertomuksessa ja raporteissa esitettyihin tuloksiin ja saavutuksiin sekä virkamiesarviointeihin.

Kun arviointikertomus ja toimintakertomus muodostavat kuntalaissa tarkoitetun kokonaisuuden, on arviointikertomuksessa vältetty toimintakertomuksessa esitettyjen tietojen toistamista. Myös kommentointi on katsottu tarpeettomaksi, kun lautakunnan näkemys ei poikkea toimintakertomuksessa esitetystä.

Tilinpäätös-, tilasto-, vertailu- ja toimintakertomusasioissa arviointi noudattaa kalenterivuotta, mutta ajankohtaisuuden ja tuoreuden säilyttämiseksi on arviointijaksona joissakin tapauksissa pidetty tilinpäätösten hyväksymisien välistä aikaa.

Edelleen lautakunta on katsonut kokonaisuuteen kuuluvan myös Toivakan kunnan henkilöstökertomus 2012:n sekä Oy Audiopro Ab:n Eero Laesterän ”Sopimus Toivakan kunnan talouden tasapainottamiseksi” -raportin.

5. Tilintarkastuspalvelun kilpailutus

Tarkastuslautakunta valmisteli kilpailutuksen Toivakan kunnan ja sen tytäryhtiön (yhteensovittamisvaatimukseen perustuen) hallinnon ja talouden tarkastuspalvelusta (Trkltk, pk. 18.12.2012 § 74).

Tarjouspyynnöt lähetettiin Oy Auditor Ab:lle, Oy Audiopro Ab:lle, PWC Julkistarkastus Oy:lle, KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:lle, Ernst & Young Julkispalvelut Oy:lle Kuntatarkastajien Oy Clavis ja Deloitte JHTT-yhteisö Oy:lle.

Lisäksi tarjouspyyntö julkaistiin Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämässä HILMA:ssa.

Kunta sai määräaikana yhden tarjouksen.

Ehdotuksen kunnan ja Kiinteistö Oy Toivakanhakan (tytäryhtiö toimii hankintayksikkönä) tilintarkastusyhteisöstä ja tilintarkastajista vuosiksi 2013 – 2015 tekee uusi tarkastuslautakunta.

6. Aikataulun muutos

Hallinto on aiemmasta käytännöstä poiketen aikaistanut tilinpäätösvaltuustoa noin kuukaudella.

Onkin hyvä, että toimintakertomus ja tilinpäätös käsitellään niin tuoreeltaan kuin se ovat mahdollista. Tällöin mennyt kausi on vielä ikään kuin tuoreessa muistissa, ja hyväksymispäätöksen jälkeen keskittyminen tulevaan hengittää vapaammin.

Tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastukselle muutos ei ollut täysin ongelmaton. Aikataulun ja arviointiprosessin tiivistäminen kyllä onnistuivat, mutta samalla kaventuivat mahdollisuudet pitempijälkeeseen, jäsenten omakohtaiseen ajatteluun ja keskinäiseen debattiin perustuva työ.

Näin siksi, että yhtäältä perehtyminen ja ajatusten kypsyminen vie aikaa ja toisaalta jotkut lautakunnan työssään säännöllisesti käyttämät toimintakertomusasiakirjat ja raportit tulevat arviointikertomuksen kirjoittamista varten verraten myöhään joskus jopa viime tingassa.

Päiväys ja allekirjoitukset

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt arviointikertomuksen vuodelta 2012 ja jättää sen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Toivakka .5.2013

Jorma Staudinger

Laila Saari

Anita Salminen

Olli Syvälä

Ahti Heinonen

Arvioinnin huomioonottaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että sen arviointikertomuksissa esittämiin havaintoihin on kokonaisuutena vastattu hyvin. Reagointinopeus ja – taso ovat parantuneet selvästi valtuustokauden toisella puoliskolla. Lautakunnalla on myös ymmärtämystä sille, että osa vastauksista tulee viiveellä, ajatusten kypsyttelyyn, asioiden monimutkaisuuden ja valmisteluresurssien reunaehtojen aikatauluttamana myös huomattavalla viiveellä..

Vuoden 2012 yksi myönteisimmistä kehitysharppauksista oli 19.9.2011 aloitetun hallintouudistuksen toteuttaminen. Kokonaisuuteen kuului hallinto-organisaatio, hallintosääntö, konserniohjeet, luottamushenkilöiden palkkiosääntö, merkkipäiväsääntö ja valtuuston työjärjestys. Vaativan työn laadukas toteutus ansaitsee kiitokset. Toinen myönteisimmistä kehitysharppauksista oli toiminnan ja talouden raportoinnin kehitys. Nyt tuloslaskelman, investointien, asukasluvun, työttömyyden ja hallintokuntien kehittämistoimenpiteiden neljännesvuosiseurannalla niin virkamiehet kuin luottamushenkilöstö pysyivät kaiken aikaa ajan tasalla.

Tarkastuslautakunnan peräänkuuluttama koulutussuunnitelma on rakentumassa kokonaisuudeksi ja jalkautunut toteutukseen tarkoitetulla tavalla. On lupa odottaa, että koulutuksen myötä päätöksentekoprosessi ja eri tahojen yhteistyö entistään paranee.

Asiakaspalautesuunnitelmaa ei tehty, mutta palautetta karttui aiempien käytänteiden mukaisella toteutuksella ja rutineilla verraten niukasti. Todettakoon sekin, että 2009 – 2012 valtuutetuista 15 palautti valtuustokauden väliarvioinnin 2010 ja 11 loppuarvioinnin 2012. Riittämättömän palautteen vuoksi loppuarviointi jäi tekemättä. Kun valtuustolta asioiden täsmällisen hoitamisen vaatijana oli lupa odottaa esimerkillisyyttä, voi suhtautumista palautteen antamiseen pitää vähintään nolona.

Strategiatyö ja sen toimiminen prosessina olivat esillä koko valtuustokauden ajan. Arviointikertomukset pitivät työn puutteita tavalla tai toisella esillä vuosittain.

Kokonaiskuvaksi jää, että strategiatyöltä on puuttunut tarvittava johtajuus, päämäärätietoisuus sekä prosessin selkeys ja aikataulutus. taloudellisten paineiden ja ehkä resurssivajeen ahdistamana strategiaa on luotu kiireellä, ikään kuin pakollisena pullana, strategiana strategian päälle. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tämä johti strategiseen ähkyyyn. Siitä seurasi, että strategian ohjaava vaikutus osittain hiipui. Asioita hoidettiin paljolti yksittäisinä asioina ilman että sen strategiaa tukevaa vaikutusta olisi enemmän pohdittu.

Tarkastuslautakunta katsoo, että nyt kun kunnanjohtaja on vaihtunut ja luottamushenkilöstö aloittanut uuden valtuustokauden, on oikea hetki tehdä perusteellinen strategiapäivitys lähes puhtaalta pöydältä.

Todettakoon sekin, että toiminnallisten sekä sitovien tavoitteiden asettelussa ja mittareissa tapahtui kehitystä vuosittain. Mutta edelleen siinä on petraamista.

Tilastojen, verrokkikuntien ja asukaskohtaisten tunnuslukujen avulla on hyvä seurata, mitä yhteiskunnassa ja kunnassa tapahtuu. Tilastojen vertaaminen ei tietenkään yksin riitä, niiden syy-, seuraus- ja rinnakkaisvaikutukset vaativat perehtyneisyyttä ja osaavaa tulkintaa. Tätä kokonaisuutta olisi hyvä edelleen kehittää.

V uosien 2008 - 2012 arviointikertomusten esitysten huomioonottaminen

Varsinaiset esitykset	Toteutunut	Toteutunut osittain	Ei ole toteutunut
Talouden tasapainottaminen		x	
Toiminnan ja talouden seuranta, raportoinnin kehittäminen	x		
Strategioiden uudistaminen, strategiaprosessin kehittäminen		x	
Ostopalvelu- ja sopimusohjausjärjestelyt		x	
Perusturvasektorin kokonaisselvitys	x		
Sivistystoimen ja teknisen toimen kokonaisselvitykset		x	
Luottamushenkilökoulutus suunnitelma	x		
Asiakas(kuntalais) palautehankintasuunnitelma			x
Suosituksia tai esille nostetut asiat			
Yritysaluehankinta			x
Valtuustosopimusmenettely			x
Henkilöstöjohtamisen kehittäminen		x	
Elinkeino- ja työllisyyspoliittisen ohjelman päivittäminen			x
Kehittämiskeskustelut	x		
Johtaminen ja esimiestyö		x	
Viestintäsuunnitelma	x		
Kotisivujen kehittäminen		x	
Johtajasopimus	x 2013		x
Sähköisen palvelun edistäminen		x	
Valmistelun parantaminen		x	
Pöytäkirjojen liitetiedot		x	
Määräraha ylitykset valtuuston päätöksillä	x	x	
Sitovien tavoitteiden priorisointi		x	
Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen			x
Hallintosäännön ajanmukaistaminen	x		
Kansalaisten osallistaminen		x	
Toimintakertomus ja tilinpäätös ohjeen noudattaminen	x		
Aloitteiden käsittely	x	x	
Kiinteistö Oy Toivakanhakan pääomittaminen	x		
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	x		
Kunnan rivitalojen siirtäminen Kiinteistö Oy Toivakanhakalle			x
Työhyvinvointikyselyt	x		

Kokonaiskuvaa kunnan onnistumisesta tehtävässään

Valtionvarainministeriö kartoitti v 2012 kuntien tehtävät ja julkaisi siitä raportin tammikuussa 2013 (VM julkaisusarja 2/2013).

Raportissa kuvattuja lainsäädännöllisiä ja vapaaehtoisia lainsäädännöllisiä tehtäviä on ainakin 535. Lisäksi kunnat ovat voineet itsehallintonsa nojalla ottaa itselleen laissa säätämättömiä tehtäviä, kuten vaikkapa elinkeinopolitiikkaan liittyviä hankkeita yms.

Tehtäväkirjosta seuraa, ettei kunnan onnistumista tehtävässään ole kovin yksinkertaista määrittellä.

Kunta on selviytynyt tehtävästään

Kun arviointi rajataan peruspalveluihin, kuten sosiaali- ja terveyshuoltoon, opetus- ja sivistystoimeen, ympäristöön ja tekniseen infrastruktuuriin, joiden kautta kuntalaisten arjen eläminen hyvinvointi ja turvallisuus määrittyvät, on onnistumisen hahmottaminen jo jonkin verran helpompaa.

Lyhyesti: Toivakka on suoriutunut ydinroolistaan, kansalaisten hyvinvoinnin huolehtimisesta, johdonmukaisella työllään hyvin.

Kunnan väestömäärästä ja palveluvaltaisesta elinkeinorakenteesta on seurannut, että kunnan elinvoima ja perusta ovat joutuneet koetukselle. Verkostoituminen, seutu- ja muu yhteistyö ja järjestämisvastuiden siirrot ovat onnistuneet tarkoitetulla tavalla.

Kuntalaisdemokratialle ja osallisuudelle on olemassa tarpeellisia kanavia. Silti näyttää olevan niin, ettei kunta ole onnistunut riittävästi hyödyntämään asukasvoimavaraansa kunnan kehittämisessä. Voi se tosin olla niinkin, että useimmat kuntalaiset ovat luovuttaneet tämän heille oikeutena kuuluvan vastuunsa yhteisistä asioista vapaaehtoisesti kunta-apparaatille ja valtiolle.

Verrokkikuntien menestys Keski-Suomessa oli mollivoittoinen (taulukko alaosassa). Keskeisesti syynä tähän oli kiristynyt kuntatalous.

Hankasalmea rasittivat erikoissairaanhoidon korkeat kustannukset. Joutsan väkiluku on laskussa ja talous kääntynyt syömävelan puolelle. Petäjävedellä väki nuorentuu ja lisääntyy, mutta käyttötalousmenojen kasvuprosentti on seitsemän (7).

Toivakan taloudessa riittää yhä kirittävää. Huolta lisää myös asukaskasvun ja tonttikaupan pysähtyminen. Uurainen on hyvän väestökasvun, rakenteellisesti tasapainoinen kunta, jonka huolenä on ylikunnallisten palvelujen reipas kustannusnousu.

Vertailussa on syytä ottaa huomioon kuntien erilaiset toiminta- ja menettelytavat (esimerkiksi rahastojen purkamiset, omaisuuden myynti, yhtiöittämiset). Siten luvuista on vedettävissä vain karkeita johtopäätöksiä.

Esitetyn valossa Toivakka näyttäytyy verrokkien joukossa hyvin, rinnalla kilpailevana kuntana.

Kunnan onnistuminen on myös suhteellista, vertailua kuntien tilinpäätöstiedoista 2012.

Kunta	Väkiluku	Väestö 2012	Vero %	Verotulot/as	Vuosikate/as	Lainat/as
Hankasalmi	5457	- 0,6 %	20,5	2526	143	845
Joutsa	4904	- 1,1 %	19,5	2675	90	3152
Petäjävesi	4995	+ 0,7 %	20,5	2647	- 78	2244
Toivakka	2466	- 0,4 %	20,5	2735	94	1001
Uurainen	3569	+1,7 %	19,5	2413	- 95	2422

Toivakan väkiluku

1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
2470	2368	2359	2359	2347	2367	2379	2421	2477	2466

Strategisten tavoitteiden saavuttaminen

Tuloskortin 2011 mukaan

	Toimenpiteet	Mittarit	Tarkastuslautakunnan arvio
Tasapainoinen talous	Investointien priorisointisuunnitelmakaudelle Palvelurakenteen uudelleenmäärittely	Kertynyt alijäämä ja tilinpäätös Yksikköhintojen vertailu verrokkeihin Velkaantumisaste	Tavoite ei ole toteutunut. Ei taloudenhoito ole ollut silti huonoa. Tasapainotusponnistelut ovat tuottaneet tulosta. Lisäksi on huomiotava, että monet talouteen liittyvät vaikutukset tulevat ulkopuolelta, annettuna. Palvelurakenteen uudelleenmäärittely on kesken. Yksikköhinnat ovat suuressa mitassa keskitasoa, ja tulleet alaspäin aiemmin verrattain korkeaa tasoa olleissa oppilaskohtaisissa, lastenhoito- ja vanhuspalvelukustannuksissa. Velkaantumisaste on pieni
Toiminnan kehittäminen taloudellisiin voimavaroihin sopeuttaen	Sähköisten työvälineitten käyttöönotto Mahdollinen ulkoistaminen	Palvelutason ja kulujen seuranta Eläköityminen ja rekrytointi	Osittain toteutunut: Dynasty on otettu käyttöön ja ohjelmapäivityksiä tehty. Kehittäminen on edelleen käynnissä. Ei ole voitu arvioida, ulkoistamis- ja palvelutason seuranta ei ole tehty.
Väestömäärän lisääminen ja työpaikkojen luominen	Asunto- ja teollisuusrakentamisen kaavoittaminen kaavoitusohjelman mukaisesti Elinkeino-ohjelman toteuttaminen	Uudet asunto- ja teollisuusalueet	Väestömäärän lisääntyminen ei toteutunut. Kaavoittaminen on edennyt, mutta hitaus ja pysähtyneisyys vaivaavat. Teollisuusaluekaavoitus ei ole toteutunut. Ei ole toteutunut. Uusi Toivakan kunnan elinkeinoelämän kehittämissuunnitelma vv. 2012 -2015 on hyväksytty kunnanhallituksessa 7.11.2011 mutta ei ole edennyt jatkokesittelyyn. Onkin ilmeistä, että työ tehdään uuden kunnanjohtajan johdolla puhtaalta pöydältä. Yritysten määrä on kasvanut. Työttömyys on pysynyt suhteellisen korkealla tasolla koko valtuustokauden ajan ja on huhtikuun alussa 2013 noin 12,8 %.
Henkilöstön työhyvinvointi	TYKY-toiminnan ylläpito Kehityskeskustelut Kyselyjen järjestäminen vuosittain Tehokas sisäinen viestintä Kouluttautuminen	Sairauspoissaolojen seuraaminen Kyselyjen tulokset Kehityskeskustelussa ilmenevät seikat	Lautakunnan havainnot, arviot ja esitykset henkilöstökertomuksesta on esitetty omana lukunaan toisaalla tässä kertomuksessa.

	Työsuojeluorganisaation tehostaminen		
Hyvän kuntaimagon luominen	Avoin viestintä ja tiedottaminen Markkinointi OKT-näyttelyn järjestäminen	Kyselyjen tulosten seuranta Asukasluvun seuranta	Viestinnässä on menty selkeästi eteenpäin. Markkinoinnissa on onnistuttu kohtuullisesti Ei toteutunut
Yhteistyömahdollisuuksien ja mahdollisen kuntaliitosten selvittäminen	Tuotteistaminen Ulkoistaminen Neuvottelut mahdollisten yhteistyökumppaneiden kanssa Kuntaliitosselvitys	Vertailu ostopalveluiden ja itse tuotettujen palveluiden välillä Kuntaliitosselvitykset	Perusterveydenhoidon tuotteistaminen on tehty seututerveyskeskuksen toimesta. Suunnitelmat ruokahuollon ja siivouspalvelun tuotteistamisesta ovat tulossa valmisteluun. vertailua ostopalvelun ja oman tuotannon välillä ei ole tehty. Yhteistyötä eri kuntien kesken on tehty normaalin kanssakäymisen tavoin. Kuntaliitosselvitys ei ole ollut ajankohtainen.

Todettakoon, että lievästi häiritsevää on, että kunnan strategia kotisivuilla poikkeaa esillepanon ja ilmaisun osalta hyväksytystä asiakirjasta. Asiasisältöerot jäävät kuitenkin vähäisiksi.

Isonkylänranta odottaa veneiden vesillelaskua ja virkistyskäyttöä. Hanke eteni suunnitelmien mukaisesti

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan ja tavoitteiden kuvaamisesta	Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen		Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen		Huomautukset
	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	
Vaalit OK.	x		x		Selostukseen voisi vastaisuudessa kirjata myös poliittiset voimasuhteet
Valtuusto Kehittynyt aiemmista vuosista.			x		Avoimuuden, vuorovaikutuksen, yhteistyön yms. lisäämis- ja kehittämistavoitteiden onnistumista on vaikea mitata. Valtuusto ei ollut keskustelevalta, valtaa ”annettiin” liikaa kunnanhallitukselle. Valtuuston strategiatyö oli vaisua. Kuntaimagon ja kasvuedellytysten luomisessa ei onnistuttu. Luottamushenkilökoulutussuunnitelman teko ja asteittain etenevän toteutuksen aloitus oli hyvä suoritus.
Tarkastuslautakunta Perinteinen, laista ja säännöistä nouseva kuvaus.	x		x		Kuvaus on raportoiva vastaus toiminnan ja tavoitteiden kuvaukseen.
Yleishallinto Kuvaus ei ole kehittynyt aiemmista vuosista.			x	x	Kirjattu ainoastaan kokouskerrat. Taloudellinen tavoite toteutui kunnanhallituksen osalta, yleishallinnon ei.
Hallinto ja talousosasto Tiimitys, uudelleenkoulutus, sähköinen kokoustaaminen ja päällekkäisyyksien karsiminen nostettu keskiöön. Samoin raportoinnin kehittäminen ja seuranta.	x	x	x		Toiminnan ja talouden raportointi on kehittynyt oleellisesti. Sisältää paljon hyvää informaatiota. Kotisivujen kehittämisestä ei ole tulosmainintaa. Valmistelussa on ollut tarpeeseen nähden vähän resursseja, mikä näkyi joissakin yksityiskohdissa. Kunnalla on saatavia toisilta kunnilta, päivähoito- ja vesimaksuista vuosilta 2006 -2012. Tämä tulisi selvittää.
Henkilöstöhallinto	x	x		x	Toteutuminen on esitetty henkilöstökertomuksessa. Merkillepantavaa on, että sairauspoissaolojen määrä on edelleen huomattavan suuri.
Pelastustoimi Pelastuspalvelun järjestämisvastuu on sopimuksella Keski-Suomen pelastuslaitoksella			x		Asiakasperusteinen maksuosuus toteutui suunnitelman mukaisesti.
Elinkeinoitoimi Kattava ja hyvä kuvaus, kärkihankkeena omakotinäyttely.		x	x		Omakotitalonäyttelyn peruuntuminen oli panostuksiin ja odotuksiin nähden iso pettymys.. Kuntamarkkinoinnin osittaisesta epäonnistumisesta viestittävät asukasluvun pieneneminen ja omakotitalotonttien heikko kysyntä. Tonttimyynti jäi tavoitteesta. Elinkeinopoliittinen ohjelma odottaa päivitystään.
Perusturva					
Sosiaalitoimen hallinto OK.	x			x	Taloudelliset tavoitteet toteutuivat huonosti. Kustannuspaikkatietoisuus on lisääntynyt sisäisten

					erienvyörytysten myötä, mutta talon sisällä on ollut ilmeisesti ongelmia tiedon kulusta ja vaikutuksen suuruudesta.
Lasten päivähoito Seikkaperäinen kuvaus, selkeät tavoitteet.	x		x		Molemmat tavoitteet toteutuivat hyvin. Lasten päivähoiton avaaminen yksityiselle oli iso ja hyvä päätös.
Lastensuojelu Kuvaus kehittynyt ja laajentunut aiemmasta; hyvin muotoillut tavoitteet.	x		x		Toteutunut, kehitystyö jatkuu edelleen. (Sitovien tavoitteiden toteutuminen otsikoitu väärin)
Muut lasten ja perheiden palvelut Selkeä kuvaus	x		x		Perheneuvolan suorituksia oli 135 vähemmän kuin aiemmin, mihin vaikuttivat mm. kunnan perhetyö ja ennaltaehkäisevä perhetyö.
Vanhushuolto Selkeä kuvaus.	x			x	Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet: sisäiset vyörytykset, sijaiskulut ja sairauspoissaolot.
Kehitysvammahuolto Selkeä kuvaus	x		x		Synergian mahdollisemisesta päivätoiminnan, palvelukeskuksen ja kodinhuollon henkilökunnan kesken on vahva plussa.
Muut vanhusten ja vammaisten palvelut Selkeä kuvaus	x		x		Kahdessa vuodessa asukaskohtainen kustannus on laskenut 33 %.
Päihdehuolto Kuvausta on aiempaan verrattuna laajennettu ja täsmennetty	x			x	Terveysneuvonnan piiriin kuuluvan yhteistyön rakentaminen seututk ja kunnan välillä on aloitettu.
Terveydenhuolto Kun terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu on sopimuksella siirretty K-S:n Seututerveyskeskukselle ja ympäristöterveydenhuollon järjestää Jyväskylä sekä työterveyshuollon Jyväskylän alainen työterveydenhuollon liikelaitos, ei ole ihme, että toiminnan kuvausta ja tavoitteita on vaikea kirjoittaa auki, ne kun määritellään muualla.	x			x	Toivakan yksikkökustannukset nousivat, mutta ovat yhä huomattavan alhaiset. Palvelun saatavuus on parantunut ja on hyvä Asiakastyytyväisyys on hyvä, osin kiitettävä. Talouden osalta voi todeta, että satunnaisvaihtelut ovat edelleen suuria. Tällä väestöpohjalla ja toimipistekohtaisella kuntalaskutuksella se tulee sellaisena pysymäänkin.
Muu sosiaali- ja terveystoimi Täsmällisempi kuin aiemmin.	x		x (-)		Työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi 26 % ja oli nyt 112240 €. Etsivä nuorisotyö, Nepparihanke ja nuorten työllisyystakuu ovat hyviä projekteja, mutta eivät ilmaisia. Tulisikin selvittää, mitä vaikutuksia niillä todellisuudessa on.
Sivistystoimi Tavoitesarakkeeseen kirjattu teksti on paljolti jatkoa toiminnan kuvaukselle.			x		Toiminnalliset tavoitteet voisi miettiä joiltakin osin uusiksi ja haasteellisimmiksi.
Perusopetus Selkeä kuvaus	x			x	Taloudellinen tavoite ei toteutunut, mikä johtui alentuneista kotikuntakorvauksista, ostopalveluista ja sisäisistä vyörytyksistä. Todettakoon, että oppilaskohtainen nettomeno on laskenut vuodesta 2009 noin 5 %.
Esiopetus	x			x	

Selkeä kuvaus					
Yleissivistävä koulutus OK.	x			x	Yleissivistävä koulutuksen suosio on edelleen hyvä, opiskelijamäärä on pysynyt vuodesta toiseen samalla tasolla.
Kulttuuritoimi OK.	x (-)		x		Asukaskohtainen nettomeno on pysynyt melko vakiona.
Vapaa-aikatoimi OK.	x		x		Nettomenot ovat lievässä kasvussa.
Rakennusvalvonta ja ympäristötoimi Selkeä kuvaus				x	Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta ei ole täsmällistä kuvaa. Katselmuksiin, uudisrakentamiseen ja peruskorjauksiin liittyvässä valvonnassa tapahtui kauden aikana toimintatapamuutos. Osa kuntalaisista reagoi siihen voimakkaasti. Käsiteltävien asioiden määrät ovat kasvussa.
Tekninen toimi OK, mutta voisi olla haasteellisempi tavoiteasettelu.	x			x	
Yhdyskuntasuunnittelu OK.				x	Tavoitteiden toteutumisesta ei täsmällistä kuvaa.
Liikenneväylät OK	x		x		Toteutuminen on kuvattu hyvin. Routa ja pintavauriot ovat lisääntyneet.
Jätehuolto OK.	x		x		Tekninen lautakunta toimii jätehuoltoviranomaisena. Jätteenkuljetuksen järjestäminen uuden lain (646/2011) mukaiseksi on vireillä.
Puistot ja yleiset alueet OK.	x			x	
Toimitilapalvelut OK.	x			x	
Muut toimitilapalvelut OK.	x			x	
Maa- ja metsätilat OK.		x	x		
Sisäinen palvelutoiminta OK.	x		x		
Vesihuoltolaitos OK	x		x		

Sairauspoissaolot ovat kääntyneet laskuun

(jälkikirjoitus, 2.5.2013)

Hallintojohtajan laatimassa toiminnan ja talouden raportissa 1 – 3/2013 (30.4.2012) on julkaistu sairauspoissaolotaulukko, josta käy ilmi vuosien 2011 ja 2012 sekä vuoden 2013 ensimmäisen neljänneksen poissaolot.

Huomio kiinnittyy siihen, että vuoden 2012 viimeisen neljänneksen poissaolopäivät ovat vähentyneet 47 % (390 kalenteripäivää) edellisen neljänneksen luvuista. Kun alkaneen vuoden ensimmäisen neljänneksen luku on vielä 4,3 % edellisistä jaksoa pienempi, on käänös parempaan merkittävä.

Voi toivoa, ja on lupa odottaa, että tilanne jatkuu suotuisasti ja on pysyvä. Se paitsi lisää työhyvinvointia myös pienentää kustannuksia.

Vesihuoltolaitoksen kehittämissuunnitelma on ajan-kohtainen

Hallintokuntien ja toimielimien sitovat tavoitteet

Toimintakertomus	Tavoitteet 2010, kpl	Tavoitteet 2011, kpl	Tavoitteet 2012, kpl	Arvio toteutumisesta 2012			Huom.: Tässä viitataan sanalla tai sanaparilla siihen, minkä trkltk tai hallinto on katsonut syyksi osittaiselle tai kokonaan toteutumattomuudelle.
				Toteutunut	Toteutunut osittain	Ei toteutunut	
Vaalit	0	1	2	2			
Kunnanvaltuusto	1	1	2	1	1		Sähköinen kokoustaminen.
Tarkastuslautakunta	2	2	2	2			
Yleishallinto	4	5 (4)	4	1	1	2	Tasapainottaminen. Kasvuvedellytykset. Kuntaimago.
Hallinto- ja talousosasto	4	2 (2)	2	1	1		Tiimiytys.
Henkilöstöhallinto	3	3 (1)	3	2		1	Poissaolot.
Pelastustoimi							Ei sitovia tavoitteita
Elinkeinotoimi	3	3	2			2	Tonttimyynti. Rivitalotontti.
Perusturva	2	2	3	3			
Lasten päivähoito	3	2 (2)	3	3	1		
Lastensuojelu	2	2	5	5			
Muut lasten ja perheiden palvelut	1	1	2	1	1		Konkreettinen malli.
Vanhushuolto	3	1	1	1			
Kehitysvammahuolto	2	1	2	1	1		Yhteistyö.
Muut vanhusten ja vammaisten palv.	2	1	1	1			
Päihdehuolto	2	1	2	1	1		Suunnitelma on edelleenkehitysvaiheessa.
Terveystieteiden huolto	3	1	2	1	1		Kustannusarvio.
Muu sosiaali- ja terveystoimi	2	3 (2)	3	2	1		Palveluohjaus.
Sivistystoimi	5	5	5	5			
Perusopetus	4	4	4	4			
Esiopetus	4	4	4	4			
Yleissivistävä koulu- tutus	3	3	3	3			Ei selostusta toteutumisesta
Kulttuuritoimi	2	2	2	2			
Vapaa-aikatoimi	3	3 (1)	4	4			
Rakennusvalvonta ja ympäristö	5	3 (1)	4	4			
Tekninen toimi							
Hallinto ja suunnittelu	1	2 (2)	1	1			
Yhdyskuntasuunnittelu	1	1 (1)	1		1		Kaavoitus.
Liikenneväylät	1	1	1	1			Ei selostusta toteutumisesta.
Jätehuolto							Ei sitovia tavoitteita
Puistot ja yleiset alueet	1	1	1	1			
Toimitilapalvelut	2	1	2				Ei selostusta toteutumisesta.
Muut toimitilapalvelut	1						Ei sitovia tavoitteita
Maa- ja metsätalot	2						Ei sitovia tavoitteita
Sisäinen palvelutoiminta	1	2 (2)	2				Ei selostusta toteutumisesta.
Muu liiketoimi							Jätetty pois 2012
Vesihuoltolaitos	1	4 (3)	4	3		1	Ei selostusta. Talous.
Yhteensä	76	68 (21)	79	60	10	6	

Kertomuksista, pöytäkirjoista ja haastatteluista poimittua

Hallinto- ja palvelutoimi

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Tarkastuslautakunta on useasti esittänyt huolensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajanmukaistamisesta. Toki asia on tiedostettu myös hallinnossa.

Eduskunta on 22.5.2012 hyväksynyt lain kuntalain muuttamisesta (325/2012) ja se on ollut voimassa 1.7.2012 alkaen.

Muutos koskee erityisesti tilinpäätösinformaation parantamista sekä nykyistä yhtenäisempää sisäistä valvontaa.

Lainmuutoksen mukaan olennaista on, että kunnalla on toimintaansa nähden riittävät sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan mekanismit.

Riskienhallinnassa olennaisuus on tärkeää. Huomion kohdistaminen taloudellisten riskien ohella toiminta ja omaisuusriskeihin on tärkeää.

Valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Toimivalta- ja tehtäväjakomääräykset yms. perusteet tulee liittää osaksi hallintosääntöä.

Tilinpäätöksen informaatiotehtävän vahvistaminen

Laissa kuntalain muuttamisesta on säädöksiä, joiden tarkoituksena on tilinpäätöksen informaatiotehtävän parantaminen. Säädöksen mukaan toimintakertomuksessa on annettava arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä (69§). Arvion tulee olla tilinpäätökseen ja ennakoitavissa oleviin tulevaisuudennäköymiin perustuva tulkinta kunnan taloudellisesta tilanteesta. Arvion kohteena voisivat tällöin olla talouden tasapaino, tulo-rahoituksen kehitys ja sen riittävyys, näköpiirissä olevat investointitarpeet ja niiden rahoitus sekä velkaantumiskehitys.

Arvion tulisi olla perusteltu ja sen taustalla olevat oletukset ja niihin liittyvät epävarmuustekijät tulisi kuvata.

Henkilöstöhallinto

Kunnan henkilöstöraportointi on toteutettu henkilöstökertomuksena vuosittain. Se on osa tilinpäätöstä.

Henkilöstökertomus on pysynyt perinteessään kuvatesaan tavoitteita, pyrkimyksiä, toiveita, tehtyjä toimenpiteitä ja tilastoja. Ehkä tulevaisuudessa pitäisi enenevässä määrin pystyä vastaamaan kysymykseen, toteutuivatko henkilöstöstrategian tavoitteet. Ja jos ei, miksi tuloksia ei saavutettu. Nykyisessä kertomuksessa tämä jää avoimeksi.

taulukosta näkyy, että viimeisen vuosien aikana lisääntyneistä ja aiempaa pirstaloituneimmista tehtävistä on selvitty vuosikymmenen alkua vähemmällä henkilöstömäärällä. Eli tuottavuus on kasvanut.

ilmeistä on, että samassa ajassa myös työn kuormittavuus on lisääntynyt, mistä viitteinä ovat reippaasti kohonneet sairauspoissaolot ja työterveydenhuollon käyntimäärien kasvu. Sairaajat kuormittavat myös terveitä, varsinkin kun useassa työpisteessä varamiesjärjestelmää ei edelleenkään ole.

Henkilöstökulut ovat nousseet saman jakson aikana 52,8 %.

henkilöstökertomuksen työhyvinvointikysely on nostettu hyvin esiin ja siihen on liitetty asianmukaista analyysia. työpaikkakiusaamisen esille nosto on merkki avoimuuden lisääntymisestä ja sellaisenaan omiaan vahvistamaan kertomuksen luotettavuutta.

Todettakoon, että kyselyyn vastanneiden määrä oli 93 henkeä, eli 57,6 %. Yleisesti kyselyraportista voi arvioida, että työilmapiiri ja työsidonnaisuus ovat aiempaan verraten jonkin verran parantuneet. Todettakoon sekin, että vastaajien määrä oli pienempi kuin aiemmin ja melko alhainen

Tulevaisuudessa henkilöstösuunnittelu tulisi kytkeä entistä tiiviimmin kunnan palvelutyön strategiseen suunnitteluun. Haasteina tällöin ovat johtaminen, henkilöstöresurssien riittävyys, osaaminen, työtyytyväisyys ja kunnan kilpailukyky työnantajana.

Toimeen on ryhdytty, kun ”henkilöstön hyvinvointi on nostettu vuoden 2013 henkilöstöhallinnon tärkeimmäksi tehtäväksi”.

Toivakka	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Määrä	173	183	183	164	143	145	151,5	150,5	158	161,5
Henkilöstök. M€	4,33	4,50	4,62	4,82	5,18	5,71	5,99	5,96	6,19	6,62
Sairauspo. pv.		2592	2033	2841	3474	3704	3783	2700	3036	3389

Elinkeino ja työllisyys

Elinkeinopoliittinen ohjelma on ollut telakalla jo puolitoista vuotta, mikä ei voine enää pitkää olla hyväksyttävä tila.

Kunta osallistui yhdessä Hankasalmen ja Petäjäveden kanssa yrittäjäilmapiiritutkimukseen 2007. vastausprosentti oli alhainen, mutta antoi kuitenkin viitteitä senhetkisestä tilasta.

Yrittäjäilmapiirivertailussa Hankasalmi oli selvä yksiköinen ja Toivakka lähes yhtä selkeästi viimeinen. Toivakassa erityisesti sopivan työvoiman, toimitilojen, tonttien, yrityspalvelujen ja liikenneyhteyksien saavuudessa koettiin ongelmia.

Toisaalta virkamiesten asenne ja yrittäjähdistys saivat hyvin myönteisiä arvioita.

Toivakka erottui myös muita heikoimmilla arvostanoilla arvioitaessa kunnan kilpailukykyä yritysten sijaintipaikkana sekä elinkeinopoliittikkaa kokonaisuudessaan

Kun Toivakan tulokset olivat heikoimmat kautta linjan, herätti se sekä kunnan että yrittäjät kehittämään yhteistyötä. Näkyviä muotoja olivat ainakin tonttimarkkinointi ja osallistuminen messuille. Myös kanssakäymistä lisättiin.

Jykes-yhteistyöhön kohdistettiin kehitysodotuksia niin ikään. Ja juuri kun, vuosien kuluttua, alkoi näyttää siltä, että Jykes-verkostoituminen, koulutusyhteistyö ja jotkut yksittäiset hankkeet alkoivat saada pysyvämpää jalansijaa, yhteistyö purkaantui.

Tämä tapahtui odottamatta, sillä mitään viitteitä asiasta ei ollut ennen kuin siitä saatiin lukea Keski-suomalaisesta.

Onkin ilmeistä, että elinkeinopoliitikasta on monen muun onnistumiseen tarvittavan asian ohella puuttunut kokonaiskäsitely, innostushenkisyys ja johtajuus.

Tarkastuslautakunnan käsitys on, että elinkeinopoliittikan haltuunotolla on paitsi kiire myös ratkaiseva merkitys kunnan elinvoimalle.

Työvoimapolitiikka on erilaisin päätöksin nivoutunut entistä selvemmin osaksi kuntaa. Esimerkiksi kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta valtiolle oli viime vuonna reippaasti yli 100.000 euroa.

Toivakan työpaikkaomavaraisuus on 65 %, mikä on toiseksi heikoin tila Keski-Suomessa ja mitä korkea pendelöinti Jyväskylään, 38 %, korostaa.

Kun esitettyyn kokonaisuuteen vielä lisätään etsivä nuorisotyö, Nepparihanke, nuorisotakuun vaatimat toimet ja kesätyöllistäminen, niin olisiko elinkeinopoliittikkaohjelma laajennettavissa elinkeino ja työllisyysohjelmaksi.

Yritykset	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Perustetut/lopettaneet	11/-	11/-	9/4	13/5	11/3	11/-
Yhteensä					140	n. 150

Työttömät työnhakijat 2010 -

Vuosi	Työvoima	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Keski-Suomi
2010	1069	12,8	12,6	11,8	13,0
2011	1057	13,2	13,5	11,8	12,5
2012	1065	12,8	11,2	11,1	12,9
2013	1079	12,3	12,3	12,8	14,3

Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen eri alojentehtäväkuvaukset, toiminnallisten ja sitovien tavoitteiden asettelu sekä niiden toteutumisten selostus ovat entisestään kehittyneet ja vähintään hyvää tasoa. Niistä, perusturva-johtajan ja seututerveyskeskuksen toiminnanjohtajan haastatteluista, pöytäkirjoista ja seututerveyskeskuksen toimintakertomuksesta välittyvä kuva on, että sosiaali- ja terveystoimi kokonaisuudessaan on toiminut hyvin ja pääsääntöisesti saavuttanut asetetut tavoitteet.

Toivakan kunta teki sopimuksen perusterveydenhuollon ja siihen kiinteästi liittyvän sosiaalitoimen tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä sekä kunnallisen liikelaitoksen (seututerveyskeskuksen) perustamisesta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa siten, toiminta käynnistyi tarkoitetulla tavalla 1.1.2011 (Toivakan sosiaalitoimen järjestämisvastuu siirtyy vasta 2015).

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä vastaa sopijaosapuolina olevien kuntien kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja palvelujen järjestämisestä, yksilöidyt sosiaali- ja terveystoimen palvelut tuottaa Keski-Suomen sairaanhoitopiiri.

Keski-Suomen seututerveyskeskus toimii osana Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymää, sen tuottajaorganisaationa. Sen toiminta ja palvelut (lähipalvelut, lähiseutupalvelut, keskitetyt palvelut) määräytyvät järjestämissuunnitelman ja palvelusopimusten perusteella.

Toivakan laitoshoidon ostopalvelut JTEL:tä nostavat laitoshoitosuoritteet noin, 0,4. Työterveydenhuollon suoritteet eivät sisälly ko. lukuihin.

Toivakka jäi velkaa seututerveyskeskukselle v 2012 noin 6605 euroa. kun kysymys on toimipistekohtaisesta laskutuksesta ja liikelaitoksesta ei yli- tai alijäämät aiheuta rahansiirtoa, vaan se siirtyy seuraavan vuoden hintoihin.

Taulukossa (taulukko 3, alla) huomiota kiinnittää Toivakan PTH ja ESH suhde 34,9/65,1, kun perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kiikkulauta oli takavuosina kutakuinkin tasapainossa. Joutuukin kysymään, onko terveyskasvatuksessa, -neuvonnassa sekä itse perusterveydenhuollossa kaikilta osin onnistuttu, kun erikoissairaanhoidon osuus on noin suuri.

Voi se olla niinkin, että tutkimukset ja varmistukset on viety aiempaan verraten huomattavan korkealle tasolle, mikä sekä siirtää hoitoa perusterveydenhoidosta erikoissairaanhoidon ja luonnollisesti yhdessä nopean kustannuskehityksen kanssa nostaa kustannukset kestävämmälle tasolle.

Yleisarviona seututerveyskeskuksen palvelutuotannosta voi todeta, että sen alun käynnistämisaikaiset on ratkaistu ja toiminta sujuu hyvin. Palvelut on saatu hoitotakuun mukaisesti.

Seututerveyskeskus on kehittänyt toimintansa laatua ja koulutusta sekä toteuttanut vuoden 2012 loppupuolella asiakaspalautekyselyn.

Kuntalaskutus	Avoterveydenhuolto			Laitoshoito			Suun terveydenhoito		
	Tot €	€/as	Tot %	Tot €	€/as	Tot %	Tot €	€/as	Tot %
Seututk	17 439 588	379	102,0	10 332 985	225	96,8	3 993 951	87	92,9
Toivakka	837 980	347	144,4	208 830	86	81,0	213 830	88	103,7

Toivakan kustannusnousua selittää osittain se, että ensimmäisenä toimintavuotena seututk ”laskentaperusteet ja naapuriapu” antoivat osan Toivakalle kuuluneista kuluista anteeksi”, mutta virhe on nyt korjattu. Lisäksi asiakaskäynnit nousivat 960 kpl eli 11,1 %.

Toivakan laitoshoidon käyttö oli vähäistä. Lisäksi edellisvuoteen verraten hoitoa siirrettiin enenevässä määrin seututk sairaaloihin, lähinnä Laukaaseen ja Joutsaan, kun ostopalvelua JYTE-alueelta vähennettiin.

Kyselyssä arvioitiin palvelujen saatavuutta, luotettavuutta, palveluhenkisyttä, ammattitaitoa ja puhelinpalvelua kouluarvosanoin 4 – 10.

Koko seututerveyskeskuksen alueella ammattitaitoja palveluhenkisyys saivat parhaat arvosanat, 9 – 9,9. Palvelujen saatavuudessa ja puhelinpalvelussa taso oli vähän alhaisempi ja eri toimipaikkojen vaihteluväli suurehko, 7,5 – 8,8. kriteereiksi seututk oli asettanut: alle 8 = asiaan puututaan heti, 8 = alhainen taso eli toimintaa tarkkaillaan ja 8,5 = OK.

Toivakasta kyselyyn vastasi 74 henkeä. vaihteluväli arvoissa oli 8 – 9,9 keskiarvon ollessa yli 9. Toivakka asettuu kyselyssä yhdeksi tyytyväisimmistä palvelunkäyttäjäksi. Toivakan pieni otos selittyy sillä, että ennalta ilmoittamattomia kyselypäiviä oli vain viisi, jolloin tavoitteena oli saada jokaiselta toimipisteeltä 20 palautetta

Niin Toivakassa kuin koko seututk alueella neuvolatoiminta sai parhaat arviot. Toivakassa myös lääkäri ja hammaslääkärivastaanotot ylsivät korkeisiin arvosteluihin, mutta joissakin terveyskeskuksen toimipisteissä lääkäripula näkyi myös arvioinneissa.

Kuntalaskutus ESH K-SSHP	Operatiivinen mm. kirurgia	Konservat. mm.sisätaudit	Psykiatria mm. sairaanhoito	Päivystys	Yhteensä €/asukas	Kalliinpaikan taseaus
Seututk	367	386	135	85	998	25
Toivakka	391	325	66	114	995	59

Suoritteet					PTH		ESH		TH YHT
Seututk 2012	avoth	laitosh	suunth	yhteensä	€/as	%	€/as	%	€/as
Seututk					691	40,5	1016	59,5	1707
Joutsa	3,96	1,64	0,95	6,55	859	41,5	1214	58,5	2073
Keuruu	4,74	0,86	1,08	6,67	800	43,5	1041	56,5	1841
Konnevesi	4,20	5,41	1,24	10,85	1080	51,1	1032	48,9	2113
Laukaa	3,55	0,49	0,77	4,81	507	35,3	928	64,7	1435
Luhanka	3,72	2,10	0,94	6,76	1032	45,3	1244	54,7	2276
Multia	3,87	1,35	1,00	6,22	724	43,0	960	57,0	1684
Petäjävesi	3,86	2,03	1,06	6,95	749	40,7	1093	59,3	1841
Toivakka	3,83	0,32	1,02	5,17	521	34,9	974	65,1	1495

Kirjasto

Kirjasto on toteuttanut yleisöpalvelu ja sivistystehtäväänsä perinteiseen tapaan suhteellisesti niukkenevin resurssein.

Vuoden aikana kirjasto kartoitti kehittämishaasteita, joiksi kirjattiin mm. tarve uudistaa ja parantaa palveluja. Myös henkilöstön saamista koulutuksen osalta säädetyille tasolle pidettiin tärkeänä.

Kehitysesteiksi nähdään mm. taloudellinen tilanne, kustannusten nousu ja eräiden yhteistyöhankkeiden pysähtyminen Todennäköisesti kuntauudistuksen nykytilan aiheuttamana.

Todettakoon, että viimeisen viiden vuoden aikana asukaskohtainen kirjastomeno ei ole kasvanut, hankintojen määrä ja taso ovat laskeneet tarkoitetusta sekä kokoelmien uudistuminen hidastunut.

Ei kuitenkaan ole näyttöä siitä, että palvelun saataavuudessa ja tasossa olisi tapahtunut merkittävää laskua., joskaan kaikkiin haasteisiin ei ole pystytty vastaamaan (mm. liikuntaväline vuokrausaloite). Pikeminkin kuva kirjastopalvelusta on yhä myönteinen.

Viime aikoina lehdistä on voinut lukea kuinka kirjastoalalla puhaltavat uudet tuulet. Niissä yksi viesti on ollut se, että niukkeneviin resursseihin voi etsiä myös luovia ratkaisuja.

Tytäryhtiö

Yleisesti ottaen Kiinteistö Oy Toivakanhakan vuosi 2012 oli jokseenkin toisinto edellisvuodesta: vuokrausaste suunnilleen sama, määrällistä asuntopulaa ei ole, vuokratästit ovat edelleen korkeat, edessä hämmöttävät kovat remonttikustannukset ja taloudellinen tilanne on heikko.

Silti strategian kokonaistarkistamiseen ei juuri nyt näyttäisi olevan tarvetta. Toki monia yksityiskohtia on syytä nostaa pöydälle.

Esimerkiksi yksi Hakan taloista (vanhin, 1982 rakennettu) on siinä kunnossa, että on vakavasti harkittava korjaamisen sijasta sen purkamista. Jo siksikin, että yhtiöllä ei ole asunnoista määrällistä vaan laadullista pulaa.

Edelleen on pöydällä ja päättämättä kunnan vuokratotalojen siirtäminen tytäryhtiölle, vaikka perustelut menettelylle ovat olemassa.

Korjausohjelmaa on noudatettu vain osittain. Kehittävän korjaamisen sijasta varat ovat riittäneet vain vuosikorjauksiin eli käytännössä juokseviin kuluihin.

Korjausrintamalla näyttäisikin olevan paljon tekemistä. Esimerkiksi pihojen kaadot ja sadevesijärjestelmät tulisi korjata, jotta rakenteet pysyisivät kunnossa. Lisäksi edessä on ovi- ja saunaremontteja. Tällöin puhutaan noin 60.000 € menoerästä.

Aikoinaan esillä olleen rivitalon rakentaminen näyttää tippuneen toistaiseksi pois ajatuksista. Kun kuntalaisilta esimerkiksi vaalipaneeleissa ja muutoinkin on tullut terveisiä mm. senioritalotarpeesta, niin olisiko asuntopoliittisia linjauksia jälleen kerran syytä tarkistaa.

Yhtiön rahoitustilanne on hieman parantunut. Kaksi vuotta sitten tehdyt uudet lainajärjestelyt ovat puolittaneet lainakulut noin 16.000 € vuodessa. Yhtiöllä on rahaa kassassa noin 134.000, mikä kertoo, että se olisi juuri ja juuri selvinnyt edellisvuodesta ilman pääomittamista. Nyt raha on tallessa ja sille on käyttöä. Konserniluvuista, joista Hakan osuus on noin 98 %, kiinnittää huomiota omavaraisuusaste 50,56 %, kertynyt alijäämä 852.000 € sekä lainakanta 3.541.000 €. Luvut ovat edellisvuotta paremmat.

Talouden arviointia

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on kuntalain 71 §:n 3 momentin mukaan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Kuntalain 65 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä (*toimenpideohjelma*), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (*alijäämän kattamisvelvollisuus*).

Toimintakertomuksessa on kuntalain 69 §:n 2 momentin mukaan tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

Alijäämän kattamisvelvoite

Vuodelta 2011 kunnan taseessa on ollut kattamatonta alijäämää 619.677 euroa. Toivakan kunnan tilinpäätös 2012 oli alijäämäinen 159.773 euroa. Alijäämän seurauksena kattamaton alijäämä kasvoi 779.450 euroon, mikä asukasta kohti on 316 euroa. Kunnalla on edelleen kuntalain 65 §:n mukainen alijäämän kattamisvelvoite.

Vuoden 2012 toimintakertomuksessa ei ole erikseen selvitetty talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella. Toimenpideohjelman osalta on todettu, että toimenpideohjelma on tehty, mutta sitä tarkistetaan.

Kertynyt alijäämä osoittaa, etteivät kunnan tulot ja menot ole tasapainossa. Kunta on teettänyt Oy Audiapro Ab:lla, talouden tervehdyttämisselvityksen. Sen lähtökohtana oli talouden tasapainottaminen, velkaantumisen hidastaminen ja alijäämien poistaminen. Kunnanvaltuusto hyväksyi 13.10.2011 työn tuloksena syntyneen sopimuksen Toivakan kunnan talouden tasapainottamiseksi. Eri toimenpitein toteutettavan tasapainotusohjel-

man mukaan vuosille 2012-2013 on arvioitu olevan n. 470.000 euroa.

Kunnanvaltuusto on 13.12.2012 hyväksynyt vuoden 2013 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2013 – 2015. Suunnitelmavuosien aikana ei pystytty kattamaan kertynyttä alijäämää. Taloussuunnitelmavuodet näyttävät alijäämää 58.460 euroa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Audiapron selvityksen pohjalta hyväksytyä talouden tasapainotusohjelmaa noudatetaan. Toteutettavien toimenpiteiden tulee olla riittävän yksilöityjä ja konkreettisia.

Investoinnit ja poistot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeen mukainen selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonaisten investointien omahankintamenojen vastaavuudesta vuosina 2011 – 2015. Vireillä olevien suurten investointimenojen johdosta keskimääräisten poistojen ja investointien poikkeamaprosentti on 42. Kunnan investointien määrä on näin ollen tarkastelujaksolla selvästi suurempi kuin poistojen määrä. Investointien rahoitusedellytykset on syytä selvittää talouden tasapainotusprosessin yhteydessä. Suuret investoinnit voivat johtaa kunnan merkittävään velkaantumiseen, johon sisältyy huomattava korkoriski markkinakorkojen mahdollisen nousun myötä.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on 2011 tarkistanut yleisohjettaan kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista. Poistoajan pituudessa kuntajaosto suosittaa ohjeen poistoajojen alarajojen käyttämistä, ellei pidemmän poistoajan käyttämiseen ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. Tarkistettua yleisohjetta on noudatettava viimeistään tilivuodesta 2013 alkaen. Uusi poisto-ohje tulee lyhentämään poistoajoja ja siten kasvattamaan vuotuisten poistojen määrää. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 27.9.2012 hyväksynyt uuden poistosuunnitelman alkaen tilikaudesta 2013.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnassa ei vielä vuonna 2012 ole ryhdytty aktiivisiin toimenpiteisiin kunnan talouden tasapainottamiseksi. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä toimintakulujen ja toimintatuottojen pitkäjähtäimen tasapainon aikaansaamista.

Aktiivisuutta ja pitkäjänteisyyttä tarvitaan

Kunnan ja kuntakonsernin lainamäärät ovat vielä kohtuulliset ja selvästi alle maan keskiarvon. Alijäämän kasvun myötä omavaraisuus on alhainen ja heikentynyt edellisestä vuodesta.

Myös investointien toteuttaminen tulee sopeuttaa talouden mahdollisuuksiin velkaantumisriskin välttämiseksi. Talouden tasapainotarkastelussa on hyvä huomioida myös kuntakonserniin kuuluvan Kiinteistö Oy Toivakanhakan toiminnan ja talouden turvaaminen ja niihin liittyvä omistajaohjaus.

Kunnan talouden ajantasaista seuranta ja raportointia on tehostettu hankkimalla TANE -talouden raportointiohjelma johtavien viranhaltijoiden käyttöön sekä aloittamalla neljännesvuosiraportoinnin tarkemmalla tasolla.

Talouden toteutuma 2012

Toteutumisvertailuissa on seurattu toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista. Kunnanvaltuusto on talousarviovuoden aikana hyväksynyt muutoksia vuoden 2012 talousarvioon.

Tilinpäätökseen sisältyy määrärahojen ylityksiä, joita valtuusto ei ole hyväksynyt. Mahdolliset muutokset määrärahoihin tulisi ensisijaisesti käsitellä talousarviovuoden aikana välittömästi, kun muutostarve on olemassa.

Kunnan ulkoiset toimintatuotot olivat 2.423.948 euroa, jotka olivat 2,3 % edellisvuotta pienemmät. Toimintakulut olivat 14.396.227 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 5,1 %.

Kunnanvaltuuston hyväksymä alkuperäinen talousarvio vuodelle 2012 oli ylijäämäinen 21.406 euroa. Kunnanvaltuusto päätti vuoden aikana talousarvion muutoksista niin, että ylijäämäarvio muuttui 170.594 euroa alijäämäiseksi ja kaikkia määrärahojen ylityksiä ei ole viety lainkaan valtuuston hyväksyttäväksi.

Muutettuun talousarvioon verrattuna kunnan talous toteutui ennakoitua paremmin. Vuosikate oli 232.217 euroa ylijäämäinen, kun muutetussa talousarviossa sen oli arvioitu olevan 229.408

euroa ylijäämäinen. Tilikauden alijäämä oli poistojen ja poistoerokirjauksen jälkeen 159.773 euroa.

Kunnan verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,1 %. Valtionosuudet kasvoivat 9,3 %.

Kunnan kassavarat olivat 31.12.2012 yhteensä 743.666 euroa ja maksuvalmius 18 päivää. Edellisenä vuonna kassavarat olivat 1.012.119 euroa ja maksuvalmius 25 päivää.

Lainakanta vuoden lopussa oli 2,269 milj. euroa, mikä on asukasta kohti 920 euroa. Lainakanta oli edellisenä vuonna euroa 2,546 milj. euroa, mikä oli asukasta kohti 1.028 euroa. Kunnan omavaraisuusaste oli 54,3 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli 55,3 %.

Myönteinen asia oli kunnan lainamäärän vähentyminen. Alijäämän kasvun seurauksena kunnan omavaraisuus kuitenkin heikentyi.

Investoinnit

Kunnan investointien toteutuma oli yhteensä 504 t euroa, josta keskeneräisenä oli 357 t eur. Talousarviossa investointien määräksi oli arvioitu yhteensä 1.4 milj. euroa.

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Tilinpäätöksessä on esitetty kuntalain edellyttämä konsernitilinpäätös liitetietoineen. Konsernin tilikauden alijäämä on 258 t euroa. Konsernin lainakanta oli vuoden 2012 lopussa 3,541 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli 3,852 milj. euroa. Konsernilainat olivat asukasta kohti 1.436 euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat 1555 euroa. Konsernin omavaraisuusaste vuonna 2012 oli 50,4 % ja edellisenä vuonna 46,9 %.

Kunnan konserniohje on päivitetty hallinnon uudistuksen yhteydessä ja se on hyväksytty valtuustossa 27.9.2012. Konserniohje koskee tytäryhteisöä Kiinteistö Oy Toivakanhakaa, jonka hallituksen toimintaa kunta ohjaa yhtiökokouksen kautta.

Toimintakertomuksessa on selvitetty konserni-valvonnan periaatteita sekä kerrottu olennaiset Kiinteistö Oy Toivakanhakaa koskevat tapahtumat.

Taloustilastoa

Kunnan ja kuntakonsernin taloudellisen aseman muutoksia ja kertomusvuoden talouden tulosta kuvaavat seuraavat luvut:

	TP2007	TP2008	TP 2009	TP 2010	TP2011	TP2012
Toimintakulujen muutos %	8,4	11,2	2,1	2,7	1,9	5,1
Vuosikate M€	0,395	- 0,368	- 0,456	1,002	0,332	0,232
Vuosikate % poistoista	133	-122	- 146	302	85	56
Verotulot M€	5.404	5.823	5.746	6.310	6.540	6.745
Tilikauden yli/alijäämä M€	0,119	- 0,648	- 0,743	0,693	- 0,036	- 0,160
Kertynyt ylijäämä/alijäämä M€	0,119	-0,530	- 1,277	- 0,584	- 0,620	- 0,779
Omavaraisuusaste %	71	62	50,9	56,4	55,3	54,3
Lainat €/asukas	397	739	1.200	1.164	1.028	920
Suhteellinen velkaantuneisuus %	20	26,7	36,3	29,8	32,0	28,7
Konsernin omavaraisuus %		52,0	42,3	49,0	46,9	50,4
Konsernilainat €/asukas	817	1.144	1.622	1.652	1.555	1.436
Asukasmäärä	2347	2368	2379	2421	2477	2466

Valtioneuvoston asetuksessa 15.2.2007 esitettyjen ns. kriisikuntien talouden tunnuslukujen raja-arvojen perusteella kunnan talouden tilanne näyttää seuraavalta:

Raja-arvot:

Toivakka

1. kumulatiivinen alijäämä e/as. 2010 yli 500	241
2011	250
2012	316
2. jos vuosikate on negatiivinen
(ilman hark.varaista rahoitusavustusta) (2012)	232.217
3. lainat/euroa/asukas, jos yli 50 % yli keskiarvon
v. 2012: 2.292 €*1,5 = 3.438 €	920
4. kunnan tuloveroprosentti 2012, väh.0,5 %-yksikköä
yli keskiarvon
v. 2012 ka: 19,26	20,50
5. omavaraisuusaste % 2012, alle 50 %	54,3
6. suht.velkaantuneisuus % 2012, yli 50 %	28,7

Raja-arvo täyttyy veroprosentin osalta.

Tulevaisuudennäkymiä ja tarkastuslautakunnan esitys

Julkinen talous

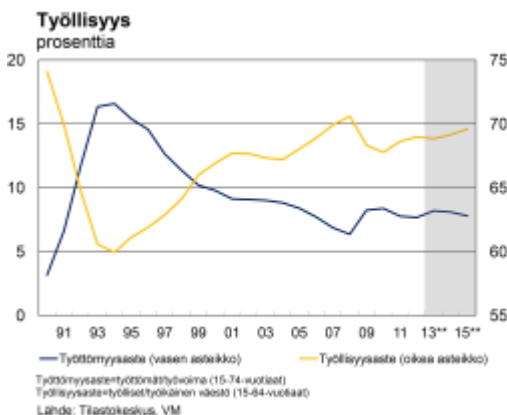
Kansainväliset talouden epävarmat näkymät heijastuvat Suomen talouteen ennustehorisontin ajan.

Kunnat ja kuntayhtymät käyttävät noin 42 mrd. euroa vuodessa palvelujen järjestämiseen ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Menoista noin puolet katetaan veroilla, neljännes maksuilla ja myyntituloilla ja vajaa viidennes valtionosuuksilla.

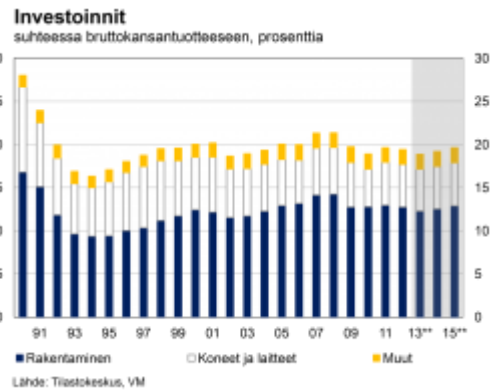
Kuntien talous pysyy alijäämäisenä kehyskaudella. Työeläkelaitosten ylijäämä pienenee, kun eläkemenot kasvavat. Kauden lopulla työeläkelaitosten ylijäämä on noin 2 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon. Muiden sosiaaliturvarahastojen talous pysyy lähellä tasapainoa.

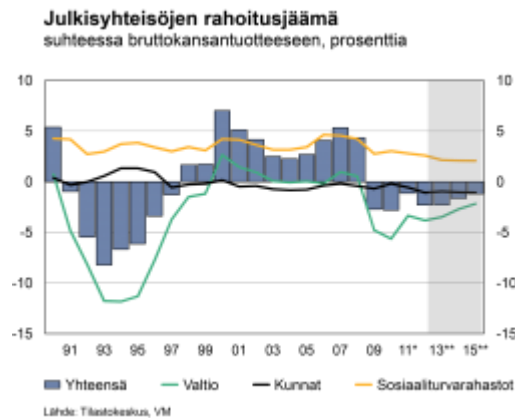
Ennusteen mukaan Suomen talous kärsii pitkittyvästä hitaan kasvun vaiheesta. Valtiovarainministeriön kansantalousosasto ennustaa Suomen bruttokansantuotteen kasvavan tänä vuonna 0,4 prosenttia.

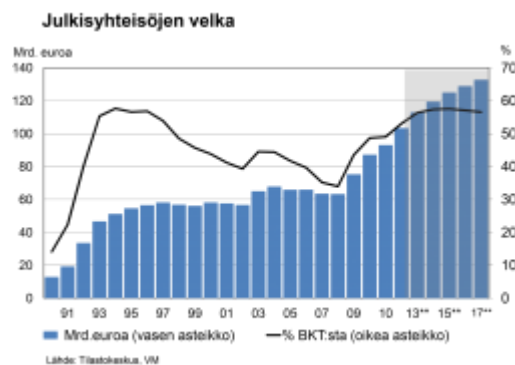
Työllisyys heikkenee nopeasti kuluvana vuonna. Työttömyysasteeksi ennustetaan 8,2 prosenttia.

Kansantalouden investointiaste laskee edelleen. Investoinnit kääntyvät kasvuun vasta ensi vuonna.

Talouden ennustettu kasvu ja päätetyt sopeutustoimet eivät riitä tasapainottamaan valtiontaloutta. Myös kuntatalous on alijäämäinen.

Julkinen velka suhteessa BKT:hen pysyy alle 60 prosentin viitearvon keskipitkällä aikavälillä.

Kehysriihen päätösten vaikutuksesta v. 2013 – 2017, M€

	2013	2014	2015	2016	2017
Valtionosuuden vähennys		-237	-175	-215	-265
Harkinnanvaraisen vos-korotuksen tason alentaminen		-10	-10	-10	-10
Jäteveron tuotto kunnille		70	70	70	70
Veromenetysten kompensatio (vaikutus kuntatalouteen, vastaava veronmenetys)		0	0	0	0
Kiinteistövero, arvostamisperusteiden tarkistus		100	100	100	100
Yhteisöverokannan alentaminen, kompensatio kunnille		0	0	0	0
Sote-palvelujen kehittäminen			-15	-15	-15
Joustava hoitoraha, tuntiperusteinen päivähoido		11	11	11	11
Valtionosuuden palautus, itc-rahoitus	500	500	500	500	500
Muutostukihankkeiden rahoitus	600	600	600	600	600
Yhdistämisavustukset		9,48	48,73	41,05	89,20
Valtionosuusmenetysten kompensatio		2	30	40	60
Kuntajakolain mukaiset selvitykset		4	0,6	0,5	0,5
Työmarkkinatuen rahoitusuudistus, menojen lisäys			-150	-150	-150
Yhteensä	1,10	-39,42	-88,57	-126,35	108,20

Näiden lisäksi toteutetaan vuosina 2014 – 2017 toimintaohjelma, jolla vähennetään kuntien lakisääteisten tehtävien perusteella säädettyjä velvoitteita. Tavoitteena on saavuttaa miljardin euron kokonaisvähennys. Ministeriökohtaiset toimintaohjelmat valmistunevat lokakuussa 2013.

Yleinen taloudellinen tilanne

Muuttuja	2011*	2012**	2013**	2014**	2015**
<i>(%-muutos)</i>					
Tuotanto (määrä)	2,8	-0,2	0,4	1,6	2,1
Palkkasumma	4,5	3,2	1,9	2,8	3,2
Ansiotaso	2,7	3,5	2,4	2,5	2,5
Työlliset (määrä)	1,1	0,4	-0,5	0,1	0,6
Inflaatio	3,4	2,8	2,1	2,5	2,2
<i>(%-yksikköä)</i>					
Työttömyysaste	7,8	7,7	8,2	8,1	7,8
Verot/BKT	43,4	43,5	44,1	44,4	44,2
Julkiset menot/BKT	55,0	56,0	56,7	56,4	56,0
Rahoitusjäämä/BKT	-1,1	-2,3	-2,3	-1,7	-1,2
Julkinen velka/BKT	49,0	53,0	56,3	57,3	57,5
Vaihtotase/BKT	-1,3	-1,6	-1,1	-0,7	-0,5
Euribor 3 kk, %	1,4	0,6	0,3	0,8	1,5
10 vuoden korko, %	3,0	1,9	1,9	2,1	2,4

Lähde: VM, Suhdanekatsaus, maaliskuu 2013

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2012 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää kunnanhallitukselta kokonaisselvitystä elinkeino- ja työllisyyspolitiikasta vuoden 2013 loppuun mennessä.

Lautakunnan käsitys on, että elinkeino ja työllisyyspolitiikkaa on nyt toteutettu yksittäisillä hankkeilla ja toimenpiteillä ilman selkeää, nykyaikaista ja perinteistä toimintatavasta poikkeavaa laajempaa näkökulmaa.

Nyt, kun kunnanjohtaja ja luottamushenkilöstö ovat vaihtuneet, olisi ajankohta selvitykselle mitä otollisin.